

UPPSALA
UNIVERSITET

Utblick 2022: Europa

Omvärldsförändringar och utvecklingstrender
av betydelse för Uppsala universitet

2022-09-22

Innehållsförteckning

UTBLICK 2022: EUROPA	1
FÖRORD	3
I. POLITIK OCH POLICIES	4
FLER STORSKALIGA, UTMANINGSDRIVNA FORSKNINGSSAMARBETEN	4
VÄXANDE UNIVERSITETSALLIANSER	5
STÄRKT FOKUS PÅ SÄKERHETSFRÅGOR SKAPAR TRYCK PÅ ANSVARSFULL INTERNATIONALISERING	6
II. FORSKNINGSRESURSER OCH BIBLIOMETRISK ANALYS	8
TRENDER INOM FOU-INTENSITET	9
TRENDER INOM FORSKNINGSFINANSIERING	10
SAMPUBLICERING MELLAN UPPSALA UNIVERSITET OCH EUROPEISKA ORGANISATIONER	12
III. INNOVATIONSSYSTEM	14
REGIONAL OCH NATIONELL KRAFTSAMLING BEHÖVS	14
VÄRDESKAPANDE I FOKUS	15
TILLGÅNG TILL KAPITAL OCH KOMPETENS SKAPAR FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR GOD TILLVÄXT	16
ÖPPET ELLER STÄNGT (VEM ÄGER VAD?)	16
IV STUDENTMEDVERKAN	18
STUDENTINFLYTANDE	18
INTERNATIONELLA STUDENTSAMARBETEN	18
V. STUDENTMOBILITET	20
BREDDAT DELTAGANDE	20
LIVSLÅNGT LÄRANDE	21
INTERNATIONELL STUDENTREKRYTERING	21

Förord

Knappt hade europeiska universitet och högskolor börjat återfinna ett normalläge efter pandemin, när kriget återigen kom till Europa. Under våren och sommaren 2022 har Sverige bland annat sett ökade samarbeten mellan svenska och ukrainska lärosäten, stöd till ukrainska forskare samt frysta utbildnings- och forskningssamarbeten med statliga institutioner i Ryssland och Belarus. De långsiktiga konsekvenserna av Rysslands invasion av Ukraina är i skrivande stund högst oklara, så även för Europas lärosäten.

De ökande utmaningarna och hoten mot vårt samhälles demokratiska grundvärderingar och det fria samtalet medför att universitet och högskolor bör öka sina ansträngningar ytterligare. Lärosätenas autonomi och frihet från kortsiktiga influenser måste värnas, men vi måste också ta ett ansvar för att möta och finna lösningar på framtidens utmaningar.

Utblick är inte en omvärldsanalys i dess traditionella betydelse. Istället bygger den på att sakkunniga ger sin bedömning av pågående och genomgripande samhällsförändringar.¹ I arbetet har rektors råd för forskning, utbildning, internationalisering, samverkan och lika villkor bidragit med inriktning och förslag till fokusområden.

Syftet med Utblick är således att lyfta blicken från de frågor som ofta fyller våra arbetsdagar, och för en stund tillåta oss att reflektera över långsiktiga omvärldsförändringar och utvecklingstrender av betydelse för Uppsala universitet och sektorn som helhet.

Utblick 2022 har fokus riktat mot Europa. En anledning är att Sverige under första halvåret 2023 är ordförandeland i EU:s ministerråd, en annan är att Uppsala universitet har långa och levande traditioner av samarbete och samverkan med europeiska universitet, inklusive från Storbritannien.

Anders Hagfeldt, rektor Uppsala universitet

¹ Avsnitten i rapporten har skrivits av: Anders Jonsson och Johannes Jarlebring (Politik och policies), Per Ahlgren, Anna Ledin, Anne-Sophie Fröjmark och Louise Kennerberg (Forskningsresurser och bibliometrisk analys), Per Bengtsson och Malin Graffner Nordberg (Innovationssystem), UUFS, Uppsala Universitets Förenade Studentkårer (Studentmedverkan) samt Joachim Ekström och Matt Greig (Studentmobilitet). Redaktörer var Louise Kennerberg, Tom Petersson och Anna Ledin.

I. Politik och policies

Anders Jonsson & Johannes Jarlebring, Planeringsavdelningen

Sedan 1980-talet har det funnits en trend mot fördjupad EU-integration inom universitetsvärlden. Utvecklingen har inneburit att forskare, lärare och studenter har fått fler och mer välfinansierade instrument för samarbete och mobilitet inom Europa. Vidare har förväntningarna på att lärosäten ska delta i större europeiska samarbetsstrukturer på områden som är politiskt prioriterade ökat. Nationella politiker och finansörer har också gradvis tagit allt större intryck av diskussioner på EU-nivå när de utformat nationella forskningspolicies.

I det följande görs en framåtblickande analys av högskolepolitikens utveckling, med fokus på tre aspekter:

- utvecklingen av storskaliga, utmaningsdrivna samarbeten inom vissa forskningsområden
- den snabba framväxten av ”europiska universitetsallianser”
- en starkare betoning på ansvarsfull internationalisering

Fler storskaliga, utmaningsdrivna forskningssamarbeten

Horisont Europa, EU:s ramprogram för forskning och innovation (2021–2027), är med sina 95,5 mdr Euro cirka 20 procent större än föregångaren Horisont 2020. Budgetökningen drivs av tillväxten i så kallade ”partnerskapsprogram”, som är samarbeten mellan EU-kommissionen, länderna och andra intressenter, och *missions*, som är strategiskt riktade forsknings- och innovationssatsningar där resurser koncentreras till ett fåtal utvalda samhällsutmaningar.² Bland utmaningarna har den gröna omställningen högst prioritet: hela 35 procent av ramprogrammets medel ska tilldelas forskning och innovation inom detta område. Prioriterat är också digitalisering och hälsofrågor, två områden som dessutom har örönmärkta program: *Digital Europe* (7,5 mdr Euro) och *Europe4health* (5,3 mdr Euro).

Utvecklingen mot fler storskaliga samarbeten och satsningar kommer troligen bestå och stärkas under kommande år. Den drivs av ett flertal faktorer där den viktigaste är att EU har satt långsiktiga strategiska mål om att exempelvis uppnå klimatneutralitet 2050 och att genomföra omställningen till en digital ekonomi fram till 2030.³ En annan faktor som driver utvecklingen är att satsningarna stärks av synergier med nationella och regionala närings- och industripolitiska satsningar.⁴ EU:s beslutsfattare beskriver omställningen till

² Totalt är 49 partnerskap och 5 missions planerade. https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe_en. https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/european-partnerships-horizon-europe_en

³ Den viktigaste EU-lagstiftningen i klimatfrågor är det så kallade Fit-for-55-paketet, men många andra lagar bidrar till att ”läsa in” klimatmålet avseende till exempelvis hållbara produkter, skogsbruk och investeringar. På digitaliseringsområdet är den så kallade digitala kompassen det övergripande strategiska instrumentet, medan en rad lagar preciserar enskilda aspekter av datahantering vad gäller exempelvis högriskapplikationer av AI och digitala plattformar. På hälsoområdet finns det långsiktiga policymålet att bygga en ”europeisk hälsounion”.

⁴ För att möjliggöra näringspolitiska satsningar på områden som batterier, halvledare och vätgas beviljar EU allt fler nationella undantag från förbudet mot statsstöd. European Battery Alliance är ett framstående exempel på en bred europisk satsning med näringspolitiska förtecken.

ett grönt och digitaliserat samhälle som Europas ”tillväxtstrategi”. Vidare har EU-kommissionen befäst målstyrningen av de storskaliga satsningarna genom att skapa nya rutiner för samråd mellan sitt forskningspolitiska direktorat (DG RTD) och andra sakpolitiska direktorat.

Konsekvenserna för universitetssektorn är oklara, och beror bland annat på hur starkt genväret blir från forskare och nationella forskningsfinansiärer. Mest sannolikt är ett scenario där satsningarna leder till ett ökat intresse att delta i EU:s samverkansprogram, och att både lärosäten och nationella finansiärer uppmuntrar deltagande genom stödstrukturer av olika slag.⁵ Ett alternativt scenario är att forskare avskräcks av komplicerade strukturer och höga krav. EU:s samarbetsprojekt ställer bland annat skarpa krav avseende forskningens nyttiggörande (*impact*), skydd och exploatering av den kunskap som uppnås, samt öppen publicering av forskningsrön och data.

En testballong vad gäller sektorns intresse för djupare förändring är den nyligen lanserade EU-koalitionen för reform av utvärdering av forskning och forskare. Koalitionen syftar till att samla lärosäten och finansiärer inom Europa kring målet att ge större tyngd till kvalitativ bedömning av forskning. Kvantitativa mått, som till exempel bibliometri, kan fortsatt användas om det sker omdömesgillt och förenas med kvalitativ bedömning. Målet är också att ge utvärderingskriterier, såsom samhällsnytta, öppen vetenskap, samverkan och ledarskap större vikt. En bred och framgångsrik koalition skulle vittna om betydande förändringsvilja, och kan väsentligt bidra till att skapa incitament för deltagande i EU:s storskaliga, utmaningsdrivna samarbeten.⁶

Växande universitetsallianser

Sedan ett par år tillbaka finns 41 europeiska universitetsallianser som lanserats för att omforma universitetens gränsöverskridande samarbeten, särskilt vad gäller utbildning.⁷ Under kommande år kommer alliansernas arbete förmodligen att intensifieras. EU-kommissionen har aviserat att antalet allianser ska växa till 60, samtidigt som finansieringen för varje allians ska öka. Man vill också förenkla strukturerna för gränsöverskridande samarbete genom att, tillsammans med de allianser som vill, ta fram kriterier för gemensamma examina, som ett steg mot en *European degree*. Dessutom vill kommissionen stödja de allianser som vill bygga sitt samarbete på en gemensam rättslig grund, en *European statute*. Avsikten är bland annat att göra det enklare att rekrytera och söka medel tillsammans inom allianserna, även inom forskningsprojekt.⁸

Alliansernas långsiktiga effekter för universitetssektorn är osäkra. Det troligaste scenariot är att utvecklingen mot att bygga strukturer över gränserna går trögare än vad EU-

⁵ Flera större svenska lärosäten, såsom KTH och Stockholms universitet, har beslutat strategier med denna inriktning. Budskap om ”kraftsamling” ges även av regeringens nationella strategi för svenskt deltagande i Horisont Europa. EU:s omställning till ett utmaningsdrivet arbetssätt har även drivits aktivt av Vinnova.

⁶ Processen är pågående, och det är i skrivande stund osäkert hur bred koalitionen kommer att bli. Sverige har i skrivande stund inte undertecknat reformen, [Process towards an agreement on reforming research assessment | European Commission \(europa.eu\)](#)

⁷ Uppsala universitet är med i universitetsalliansen *Enlight*, tillsammans med University of the Basque Country, University of Bordeaux, Comenius University of Bratislava, University of Galway, Ghent University, University of Göttingen, University of Groningen och University of Tartu.

⁸ Se ”The European Strategy for Universities” och ”Commission proposal for a Council Recommendation on building bridges for effective European higher education cooperation”. Piloter för både ”European statute” och ”European Degree” lanseras under sommaren 2022.

kommissionen hoppats. Det viktigaste skälet är att utbildningsfrågor är nationell kompetens, och att många medlemsländer har avvisat propåer om att anpassa nationella regler och system för att förenkla för allianserna.⁹ I Sverige har exempelvis utbildningsdepartementet förhållit sig avvaktande till SUHF:s dialog-initiativ i dessa frågor. Trots detta kan det inte uteslutas att det uppstår en nätverks- eller snöbollseffekt, där experimenterandet inom allianserna och riktade ekonomiska incitament från EU sammanfaller med en kraftig digitaliseringstrend och ett växande studentintresse för mobilitet i Europa. En möjlighet är även att denna omformande dynamik begränsas till vissa sakområden, lärosätstyper eller länder.¹⁰

Stärkt fokus på säkerhetsfrågor skapar tryck på ansvarsfull internationalisering

Rysslands krig i Ukraina driver på en redan stark trend mot att förstärka EU:s säkerhet och autonomi i förhållande till omvärlden. En direkt effekt är att EU:s politik för grön och digital omställning får en ordentlig skjuts framåt, inte minst genom att EU-stöd tidigare avsett för pandemin nu dirigeras om.¹¹ Ett illustrativt exempel är den nyligen föreslagna rättsakten för att skapa europeiskt ledarskap och oberoende vad gäller halvledarchip.¹² Även försvarssamarbetet och arbetet mot hybridhot, inte minst på cyberområdet, har fått ny fart.¹³

Det är mer osäkert hur starkt genomslag politiken för säkerhet och autonomi får på universitetssektorns internationalisering. Mest sannolikt är att kraven på ansvarsfull och säker internationalisering stärks något, samtidigt som EU:s instrument utformas för att särskilt stimulera samarbete med vissa partnerregioner. EU-kommissionen har redan aviserat att Erasmus+ och Horisont Europa i princip bara ska vara öppna för länder som själva öppnar sina program för europeiska aktörer (så kallad *reciprocitet*), vilket redan har dämpat det internationella deltagandet.¹⁴ I ett mer extremt scenario kan ett förvärrat säkerhetsläge och stärkt efterfrågan på ”skydd” föra med sig en mer direkt styrning, där Europas säkerhet och autonomi väger tyngre än alla andra hänsyn, inklusive forskningens frihet. En illustration bjuds av fallet Australien, där det ställts en rad ingripande krav på universitetssektorn för att minska riskerna i förhållande till Kina. Dessa inkluderar krav på

⁹ Se “Council conclusions on a European strategy empowering higher education institutions for the future of Europe and a recommendation on building bridges for effective European higher education cooperation”.

¹⁰ Enligt EU-fördraget, artikel 20, kan en krets om minst 9 medlemsländer inrätta ett närmare samarbete på ett enskilt politikområde, förutsatt att försök att försöka framåt gemensamt inom EU har misslyckats, och att det närmare samarbetet är öppet även för övriga medlemsländer.

¹¹ Se initiativet RePowerEU. Utkast till Horisont Europa arbetsprogram 2023-2024 aviserar satsningar på ”strategic autonomy in emerging technologies that would help the transition to a carbon free economy by 2050”.

¹² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_22_729

¹³ Se exempelvis EU nya industristrategi, som lades fast 2020 och uppdaterades 2021 för att möta Coronakrisen.

¹⁴ Se ”Europe's global approach to cooperation in research and innovation”. Hittills har främst mindre länder i närområdet associerats till Horisont Europa (Albanien, Armenien, Bosnien och Herzegovina, Georgien, Island, Israel, Kosovo, Moldavien, Montenegro, Nordmakedonien, Norge, Serbien och Tunisien, Turkiet, Ukraina). Förhandlingar med Storbritannien och Schweiz är låsta, medan samtal pågår med Kanada, Marocko, Nya Zeeland och Sydkorea.

att informera om alla ”internationella relationer” och en rätt för regeringen att skönsmässigt upphäva samarbetsavtal.¹⁵

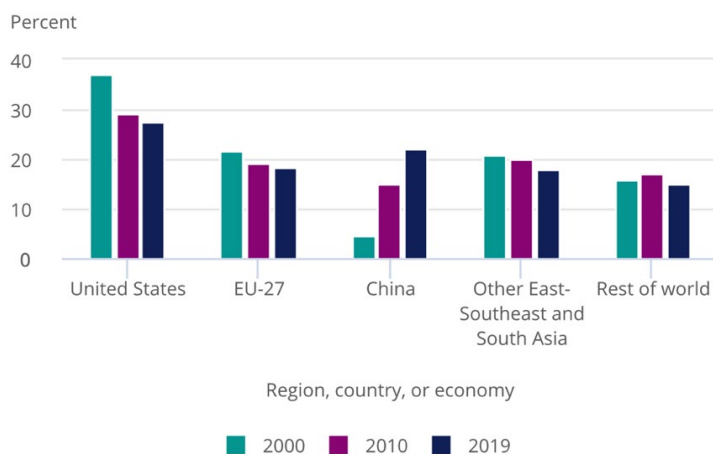
En indikator på utvecklingen inom Europa är stämningarna i samband med nästa EU-val, under andra halvan av 2024. Valet kommer att sätta tonen för den nya EU-kommissionen och dess arbete (under 2025–2026) med att ta fram efterföljare till Horisont Europa och Erasmus+.

¹⁵ De viktigaste reglerna finns i Australiens Foreign Interference Guidelines och Foreign Relations Act.

II. Forskningsresurser och bibliometrisk analys

*Per Ahlgren, Anna Ledin, Anne-Sophie Fröjmark & Louise Kennerberg,
Planeringsavdelningen*

Forskning och utveckling (FoU) är i hög grad en global verksamhet. Därför är en global uppdatering och jämförelse av FoU – även utanför Europa – viktig för att påvisa trender och förändringar. Mellan år 2000 och 2019 tredubblades de globala FoU-investeringar; från 726 mdr USD till uppskattningsvis 2400 mdr USD.¹⁶ FoU-investeringar är ett mått på ett lands, regions eller ekonomis samlade utgifter under en given tidsperiod. Som en jämförelse var Frankrikes respektive Indiens BNP 2600 mdr USD år 2020. Än så länge är FoU fortfarande koncentrerad till ett fåtal länder, baserat på FoU-investeringar, där USA står för merparten (27 procent av global FoU), följt av Kina (22 procent), Japan (7 procent), Tyskland (6 procent) och Sydkorea (4 procent). Sveriges andel är 0,7 procent (se figur 1).¹⁷

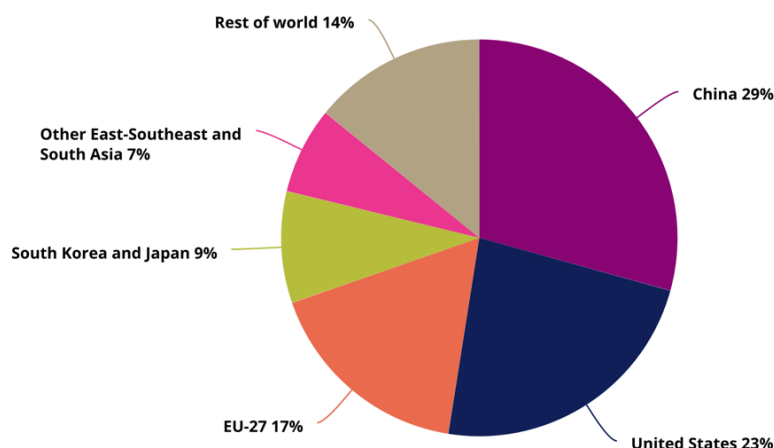

Figur 1. Andel av de globala FoU-investeringarna under år 2000, 2010 respektive 2019

Trots att USA under 2019 investerade mer i FoU än något annat land, så har landets andel minskat eftersom FoU-tillväxten i flera medelinkomstländer har ökat. Om tillväxttakten håller i sig kommer troligen Asien, med Kina i spetsen, inom kort vara dominerande avseende investeringar i FoU (se figur 2).

¹⁶ Science and Engineering Indicators, The state of U.S. Science and Engineering 2022. National Science Board.

¹⁷ The World Bank, UNESCO Institute for Statistics (uis.unesco.org). Data as of June 2022 och Science and Engineering Indicators, The state of U.S. Science and Engineering 2022. National Science Board.

Figur 2. Tillväxt av globala FoU-investeringar mellan år 2000 och 2019

Hur mycket länder investerar i grundforskning, tillämpad forskning respektive experimentell utveckling skiljer sig åt. Exempelvis lägger USA en högre andel av FoU-investeringarna på grundforskning än vad Kina gör (USA 17 procent och Kina 6 procent), medan Kina spenderar en högre andel av FoU-investeringarna på experimentell utveckling än vad USA gör (Kina 83 procent och USA 64 procent). USA och Kina investerar ungefär lika i experimentell utveckling (388 mdr USD). Andra länder, som Frankrike, spenderar en högre andel av FoU-medlen på grundforskning, men inget land spenderar mer än Kina eller USA i absoluta belopp.^{18, 19}

En tydlig trend är att Kina och Indien kraftigt ökar sina publiceringar inom vetenskap och teknik, patenteringsaktiviteter samt kunskaps- och teknikintensiv produktion. Tidigare dominerande regioner, framför allt USA och Europa, tappar mark.

Trender inom FoU-intensitet

År 2010 fastslog EU-kommissionen Europa 2020-strategin. Strategin innehöll prioriteringar och mål för att hjälpa unionen att komma stärkt ut ur krisen men också för att navigera i en föränderlig värld. Forskning och utveckling (FoU) pekades ut som avgörande för att skapa smart tillväxt, och målet att 3 procent av EU:s BNP ska investeras i FoU sattes.²⁰ Det svenska nationella målet för FoU inom ramen för Europa 2020-strategin var att FoU-utgifterna som andel av BNP skulle uppgå till 4 procent år 2020. År 2019 uppgick Sveriges FoU-utgifter, som andel av BNP, till 3,4 procent och överskred därmed EU:s mål på 3 procent. Detta var dock lägre än det svenska nationella målet inom ramen för Europa 2020-strategin.²¹

Sveriges FoU-intensitet står sig väl i en global jämförelse. I figur 3 jämförs utvecklingen av FoU-intensitet med jämförbara länder, stora etablerade forskningsnationer samt

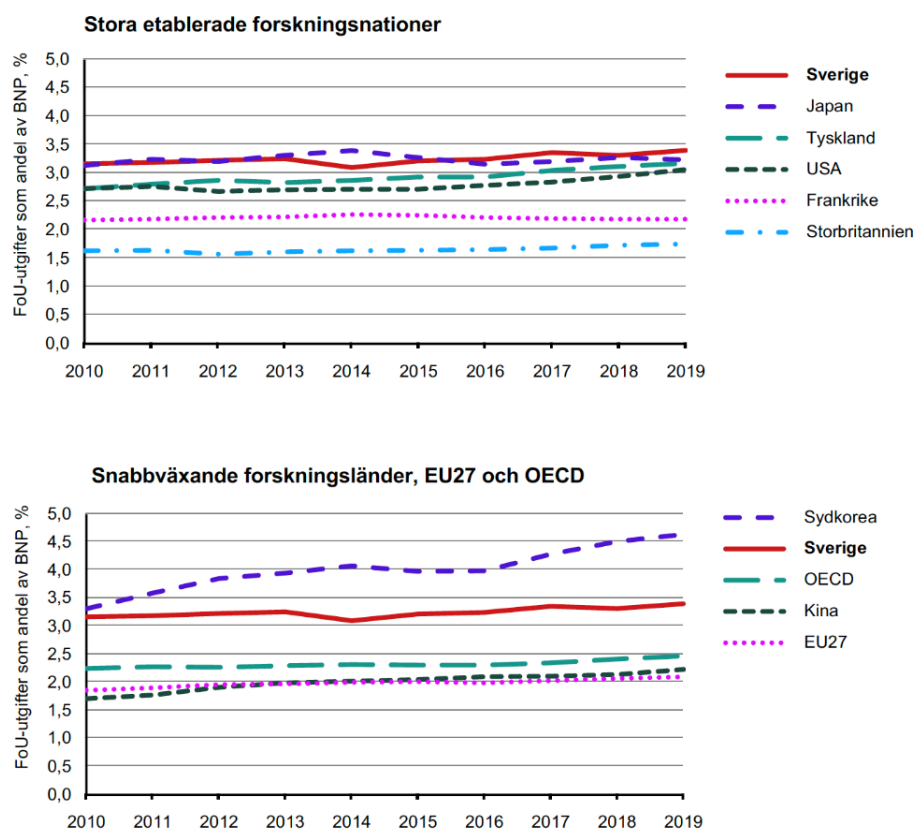
¹⁸ Grundforskning, tillämpad forskning och experimentell utveckling defineras i Frascati Manual 2015, OECD.

¹⁹ Science and Engineering Indicators, The state of U.S. Science and Engineering 2022. National Science Board.

²⁰ https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_SV_ACT_part1_v1.pdf

²¹ Prop. 2010/11:100

snabbväxande forskningsländer.²² Figur 3a och 3b visar utvecklingen av Sveriges FoU-utgifter som andel av BNP. Figur 3a visar att FoU-intensiteten har ökat i Tyskland och USA men är mer eller mindre konstant i Frankrike och Storbritannien. Figur 3b visar Sverige i jämförelse med snabbväxande forskningsländer, EU27 samt OECD. FoU-intensiteten i Sydkorea är högre än i Sverige och skillnaden ökar också under perioden. Jämfört med EU27 har Sverige en högre FoU-intensitet.

Figur 3a och 3b. FoU-intensitet (FoU-utgifter som andel av BNP)

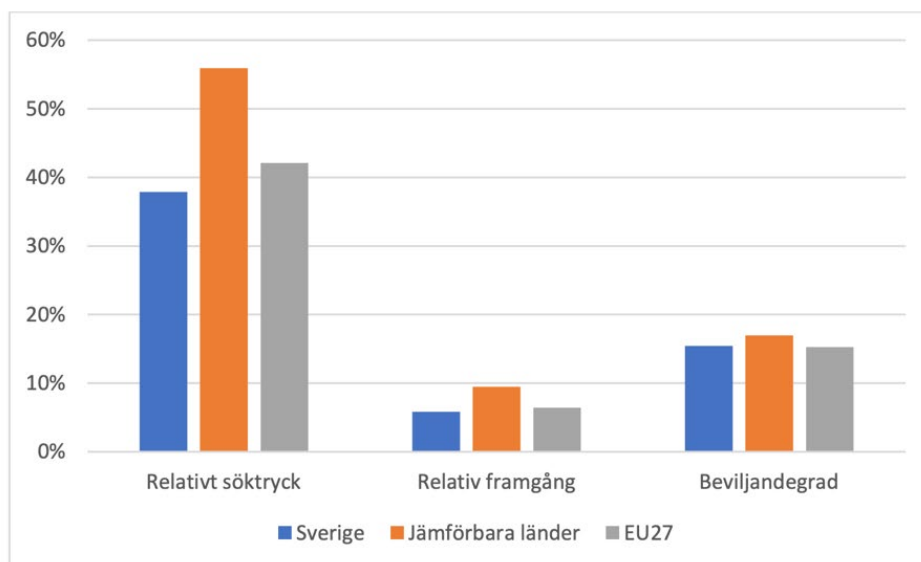
Trender inom forskningsfinansiering

Finansiering av Sveriges högskoleforskning kommer från många olika källor och mindre än hälften är direkta statsanslag. Näringslivet står för runt 60 procent av Sveriges FoU-investeringar. Finansieringen från näringslivet påvisar i många fall hur FoU-intensiteten utvecklas över tid. Exempelvis i Sydkorea, Kina, Österrike och Belgien beror ökningen av FoU-intensiteten till stor del på en ökning av finansiering från näringslivet. Det motsatta förhållandet gäller för Finland, som har en påtagligt minskad FoU-intensitet till följd av en minskande finansiering från näringslivet. Av Sveriges totala utgifter för FoU, har 72 procent utförts i företagssektorn, 24 procent i högskolesektorn och 5 procent i övrig offentlig sektor.²³

²² Jämförbara länderna har liknande förutsättningar som Sverige gällande FoU, och är även lika avseende antalet publikationer i relation till befolkningsstorlek och citeringsgenomslag. De jämförbara länderna är Belgien, Danmark, Finland, Nederländerna, Norge, Schweiz och Österrike, se Vetenskapsrådets definition.

²³ Forskningsbarometern 2021, Vetenskapsrådet.

En viktig finansieringskälla för svensk FoU har varit Horisont 2020; EU:s åttonde ramprogram för forskning och innovation för åren 2014–2020. Horisont 2020 har nu ersatts av Horisont Europa som är EU:s nionde ramprogram, vilket gäller åren 2021–2027. Figur 4 visar hur Sverigebaserade forskare har stått sig i konkurrensen om finansiering från Horisont 2020. Av bilden framgår att beviljandegraden för Sverige (15 procent) är jämförbart med EU27 (15 procent), men något lägre än jämförbara länder (17 procent). Sveriges beviljandegrad ligger i nivå med Norge, Danmark och Finland, medan beviljandegraden för Belgien, Nederländerna, Österrike och Schweiz ligger betydligt högre (mellan 17 och 19 procent). Relativt söktryck indikeras av antal ansökningar i relation till antal forskare i FoU-systemet och här framgår att Sverige har ett lägre relativt söktryck än såväl de jämförbara länderna liksom EU27. Relativ framgång beskriver antal beviljade ansökningar i relation till antalet forskare i FoU-systemet. Sverige har även här ett lägre värde (5,8 procent) än jämförbara länder (9,5 procent) och EU27 (6,4 procent). Sammantaget visar detta att Sverige, sett till storleken på vårt FoU-system, borde ha ett högre söktryck och en högre andel beviljade medel. Samtidigt betraktas svenska forskares konkurrenskraft som god eftersom beviljandegraden är i paritet med EU27.²⁴

Figur 4. Relativt söktryck, relativ framgång och beviljandegrad för Sverige, jämförbara länder och EU27, för Horisont 2020

Totalt beviljades Sverige 2,3 miljarder EUR i Horisont 2020 varav Uppsala universitet erhöll 166 miljoner EUR (7,2 procent). Bland svenska lärosätena var det bara Karolinska Institutet (8,6 procent), Lunds universitet (8,1 procent) och Kungliga Tekniska Högskolan (7,8 procent) som beviljades mer. Horisont 2020 har nu ersatts av Horisont Europa, som är EU:s nionde ramprogram, vilket gäller åren 2021–2027. Som nämnts tidigare har Horisont Europa en betydligt större budget än Horisont 2020 och ökningen speglar EU-kommissionens prioritering av forskning och innovation som ska bidra till att lösa globala utmaningar och stärka europeisk industriell konkurrenskraft. Särskilt prioriterade områden är den gröna omställningen, Digital Europe och Europe4Health. Uppsala universitet bedriver excellent forskning inom dessa områden och det finns goda möjligheter att universitetet kan beviljas en stor andel av de öronmärkta medlen.

²⁴ Horisont 2020 – årsbok 2021. Vinnova rapport VR 2022:04.

Sampublicering mellan Uppsala universitet och europeiska organisationer

För att få en bild av storleken på Uppsala universitets forskningssamarbete på europainivå har universitetets sampublicering med andra europeiska organisationer undersökts.²⁵

Antalet sampublikationer mellan Uppsala universitet och europeiska organisationer ökade under åren 2017–2021, från drygt 3200 per år till drygt 3900 per år. Då även det totala antalet publikationer ökade under samma tid förblev andelen europeiska sampublikationer relativt konstant.²⁶ I tabell 1 visas de 20 europeiska organisationer som Uppsala universitet sampublicerade mest med under 2017–2021.²⁷

Tabell 1. De 20 europeiska lärosäten och andra organisationer som Uppsala universitet sampublicerat mest med under 2017–2021, samt antal publikationer

Rank	Organisation	Antal sampublikationer med Uppsala universitet
1	KI	3 727
2	Göteborgs universitet	1 348
3	Lunds universitet	1 321
4	Stockholms universitet	1 068
5	Umeå universitet	1 029
6	KTH	994
7	Linköpings universitet	890
8	SLU	702
9	Orebro universitet	621
10	Oslo universitet	514
11	Köpenhamns universitet	469
12	Helsingfors universitet	434
13	Max Planck Institutes	391
14	Aarhus University	376
15	University of Oxford	327
16	Skåne universitetssjukhus	310
17	University of Cambridge	309
18	University College London	294
19	King's College London	293
20	Högskolan Dalarna	277

Högst upp i tabellen återfinns andra stora svenska lärosäten och bland dessa är KI det lärosäte som Uppsala universitet sampublicerat mest med under perioden, 16 procent av

²⁵ Sampublicering i form av publikationer av typerna Article och Review mellan Uppsala universitet och europeiska organisationer under åren 2017–2021 hämtades från Web of Science.

Observera att täckningen i Web of Science för humaniora och samhällsvetenskap är betydligt lägre än för naturvetenskap. Det kan därmed finnas publikationer från de båda förstnämnda områdena, publikationer sampublicerade av t ex Uppsala universitet och Lunds Universitet under perioden 2017–2021, som inte tillhör denna studies datamängd.

²⁶ Uppsala universitets sampublicering med andra organisationer generellt, avseende artiklar och reviews i Web of Science, uppvisar en stigande trend under publiceringsperioden 2007–2020. Andelen sampublikationer var 75 procent år 2007 och 87 procent år 2020. Källa: CWTS Monitor

²⁷ En längre lista kan översändas till läsaren om så önskas.

Figur 6. Del av sampubliceringsnätverk gällande Uppsala universitet och europeiska organisationer 2017–2021.

III. Innovationssystem

Per Bengtsson, Uppsala Innovation Centre & Malin-Graffner Nordberg, UU Innovation

Sverige är känt för att vara en ledande innovationsnation.³³ Förmågan att skapa nya innovativa lösningar baserade på forskningsresultat är kritisk för en hållbar samhällsutveckling. Detta värdeskapande av forskningsresultat har utmaningar gällande till exempel ägande och hantering av den IP som skapats inom akademien, liksom stöd och finansiella resurser för att driva utvecklingen utanför akademien. För att underlätta den transformationen finns system av innovationsstödjande aktörer och inom EU stimuleras utvecklingen genom flera policies och finansieringsinstrument.

Den övergripande trenden är att innovationssystemen³⁴ blir mer samordnade, sömlösa och uppkopplade. I Uppsala bygger framgången för den akademiska innovationsmiljön på en kontinuerlig och förtroendefull dialog mellan aktörer från offentlig och privat sektor. Framöver kommer en större andel av EU:s finansiering för innovationsstöd att hanteras av regioner, som i sin tur ska förmedla finansiering till lokala aktörer. Sveriges innovationssystem ses som fragmenterat. För att Sverige ska behålla sin framskjutna position inom innovation, behöver vi ytterligare stärka det samordnade stödet för utveckling av innovativa små och medelstora företag (SME) med koppling till akademien. Vidare måste det finnas ett samarbetsberoende - *sense of community* - mellan universitetens innovationskontor, inkubatorer och holdingbolag. Innovationssystemet måste dessutom vara uppkopplat till europeiska motsvarigheter för att snabbt kunna hjälpa startups att nå viktiga marknader.

Regional och nationell kraftsamling behövs

EU satsar på smart specialisering³⁵ inom regioner och har en ambition att etablera noder med tydliga styrkeområden dit finansiering styrs. Vissa universitet i Europa har ett stort engagemang när det gäller smart specialisering och regional utveckling, vilket gör att många SME:s etablerar sig i dessa regioner. München lyfts som ett positivt exempel där universitetet har ett nära samarbete med industrin. I London har en gemensam policy utvecklats för att få fler bolag att stanna i regionen. SME:s tenderar att stanna längre i regioner med utvecklad samverkan mellan små och stora företag, vilket genererar hållbara värdekedjor med fler arbetstillfällen.

Bilden av svenska bredduniversitet upplevs är att de arbetar självständigt och oftast prioriterar större internationella engagemang framför lokal förankring. Mot den bilden,

³³ Intervjuer har genomförts med följande personer: Marie Wall – Regeringskansliet (Näringsdepartementet), startupansvarig. Kjell Håkan Närfelt – Vinnova, Chief Strategic Officer. Jenni Nordborg – Regeringskansliet, Nationell samordnare för livsvetenskaper och chef för kontoret för livsvetenskaper. Christin Wendel – PRV, strategisk koordinatör. Johan Lilliecreutz – VD Linköping universitets Holding AB, tidigare VD FUHS. Louise von Essen – Professor vid Uppsala universitet, programsamordnare U-CARE. Andreas Larsson – VD STUNS. Lena Miranda – VD Linköpings Science Park, tidigare medlem av Nationella innovationsrådet.

³⁴ Vinnova: Med innovationssystem avses nätverk av offentliga och privata aktörer där innovationer och ny kunskap tas fram, sprids och används.

³⁵ Smart specialisering är centralt inom EU:s sammanhållningspolitik och alla medlemsstater ska ta fram en Smart specialiseringsstrategi för att styra användningen av EU:s regionalfondsmedel för forskning och innovation. Syftet med Smart specialisering är att förstärka regioners konkurrenskraft genom att identifiera och prioritera områden med potential för tillväxt. Det handlar både om områden där en region redan har styrkor och om nya områden.

som ett exempel på bredduniversitet, bidrar emellertid Uppsala universitet idag starkt till regionens strategi för smart specialisering. Samtidigt behöver universitetet hitta balansen när den fria forskningen alltmer ställs mot riktade samhällsutmaningar.

Ytterligare en samlad bild gällande Sveriges lärosäten är att de behöver kraftsamla på nationell nivå för att tillsammans med näringsliv och andra samhällsaktörer bidra till landets styrkeområden och innovationskraft.³⁶ Vidare behövs förbättrade möjligheter för individer att växla mellan arbete/forskning i näringsliv och akademi.

Värdeskapande i fokus

EU:s missions (2021–2027) ska koordinera finansieringsprogram, policies och regelverk, samt aktivera privata och offentliga aktörer liksom medborgare. EU-medel riktas mot lärosäten och omgivande samhälle i samverkan. Sverige behöver skapa starka områdesöverskridande plattformar som gör oss framgångsrika i denna ökande konkurrens.³⁷

EU-kommissionen arbetar med att utveckla en europeisk policy för värdeskapande (*valorisation*) av forskningsresultat som ska matcha medborgarnas behov med teknikutvecklingens resultat. Här identifieras områden som samarbeten industri-akademi, forskningsdrivna spinn-outs, Intellectual Property Rights-management, men också nya områden som open science och digitala plattformar. EU arbetar också för att harmonisera villkoren för värdeskapande från akademien. Sedan 2021 arrangeras årligen en *EU knowledge valorisation week* för att demonstrera exempel på strategier och verktyg för att öka användningen av forskningsresultat från hela Europa. En digital *knowledge valorisation platform* har utvecklats där aktörer inom EU kan utbyta erfarenheter kring bland annat kunskapsöverföring. En trend som kan nämnas i detta sammanhang är att universitetens *tech transfer offices* (TTO; avdelning vid universitet som jobbar med utveckling och försäljning av främst IP), alltmer utvecklas till *knowledge transfer offices* (KTO; utvecklat begrepp där man jobbar med att sälja kompetens och kunskap inte enbart med fokus på patent). Detta ger dem bättre förutsättningar att arbeta med strategisk hantering och värdeskapande av kunskapsstillgångar i ett så kallat bredare nyttiggörande, där lärosätenas uppdrag att stödja nyttiggörandet av forskningsresultat stärker samverkansuppgiften.

European Research Area (ERA) har utvecklats från att ha varit en enad forskningsarena inom EU för att stimulera forskning och innovation, till att generera en mer samlad förståelse för de lokala och regionala forsknings- och innovationsekosystemen. Ambitionen är att skapa en inre, gränslös marknad för forskning, innovation och teknik i hela EU för att mobilisera forsknings- och innovationspolitik för att möta dagens och morgondagens utmaningar, särskilt de gröna och digitala omställningarna.

För svenska lärosätens attraktionskraft gentemot forskare och studenter är det viktigt att stödet inom lärosätet till nyttiggörande ännu tydligare inkluderar kommersialisering av forskningsresultat. I kombination med det svenska lärarundantaget, äganderätten för lärare och forskare till sina egna forskningsresultat, skulle detta skapa förutsättningar för lärosätena att fortsatt bidra till ett livskraftigt innovationsekosystem. I och med

³⁶ Ett konkret exempel är området deeptech där aktörer som till exempel RISE, Wallenberg AI, Autonomous Systems and Software Program (WASP) tillsammans med framstående lärosäten, behöver samordnas bättre.

³⁷ Testa Center är exempel på en nationell plattform som, utöver att vara testbädd för startups, bedriver kompetensutveckling via grundutbildning.

lärarundantaget har Sverige en unik position inom EU gällande nyttiggörande av forskningsresultat, vilken erbjuder både möjligheter och utmaningar. Lärarundantaget utgör en styrka för Sveriges konkurrenskraft, men ger också lärosätena en potentiellt svagare position i internationella samarbeten, då tydliga avtal krävs gällande ägandet av resultat. Arbetsformer för att smidigt kunna reglera hanteringen av *intellectual property* behöver etableras för att svenska universitet ska vara en attraktiv samarbetspart.

För att förbättra möjligheter för värdeskapande har European Innovation Council (EIC) nyligen föreslagit en ny investeringsform för innovationsaktiviteter som liknar Sveriges lärarundantag. I *Horizon Europe Grant Agreement* beviljas EIC-uppfinnare royaltyfria rättigheter för exploateringsändamål. Här finns en tydlig oro bland TTO:s i Europa att kommissionen ska följa efter med likande upplägg i flera utlysningar.³⁸

Tillgång till kapital och kompetens skapar förutsättningar för god tillväxt

Tillgången till såddkapital för bolag i Sverige är god medan det däremot råder brist på kapital i tillväxtfasen. I jämförelse med flera länder i Europa är Sverige sämre på att skapa tillväxtbolag (*scaleups*). Sverige saknar ett nationellt program för utveckling och stöd till scaleups, till skillnad från till exempel Nederländerna, Storbritannien, Frankrike och delvis Tyskland.

Bristen på långsiktigt riskkapital är ett hot mot utvecklingen av framför allt *deeptech*-bolag³⁹ med längre utvecklingstid då nuvarande finansiärer ofta har endast en tioårig investeringshorisont.

Under pandemin har en ökad digitalisering gjort det lättare att bygga kontakter med internationellt riskkapital och intresset att investera i bolag inom life science upplevs ha ökat. Behovet av ökad självförsörjning och alternativa energilösningar ökar också intresset för bolag med lösningar på nya samhällsutmaningar. Det kommer dock krävas mer genomarbetade företagsidéer för att lyckas attrahera utvecklingskapital i allt hårdare konkurrens. Dessutom påverkar en inbromsande ekonomi och hög inflation investeringskalkyler negativt. Uppsala universitets initiativ med *Venture Philanthropy* kan här bli en viktig satsning för investeringstunga projekt med långa utvecklingscykler.

Öppet eller stängt (vem äger vad?)

Paradoxen mellan önskemålen om ett effektivt nyttiggörande, vilket kräver skydd av IP (vanligtvis patent), och den parallella strävan mot öppenhet genom till exempel Open Science och Open data diskuteras på flera håll. EU är tydliga med önskan om att data ska flöda fritt inom unionen (likt varor, tjänster, människor och kapital), och har lagt ett utkast till en europeisk "Data Act". Öppna data kommer innebära nya möjligheter till värdeskapande genom förädling av rådata, och kommer kräva nya sätt att fånga "sitt" unika bidrag och hur användandet av det unika ska kontrolleras.

Exemplet AI

Teknikutvecklingen har accelererat snabbt och skapat nya möjligheter, men också utmaningar i form av juridiska och etiska frågeställningar. Exempelvis frågor om vem som äger det artificiella intelligens (AI) skapat. Konsekvensen gör att tekniken ännu inte kan

³⁸ <https://www.snitts.se/om-snitts/snitts-nyheter-och-blogg/astp-concerns-over-horizon-europe-grant-agreement>

³⁹ Bolag som arbetar med avancerad teknologi som adresserar viktiga samhällsproblem.

användas fullt ut. Sverige har antagit en ny strategi för delning av data med målet att bli en ledande datadelningsnation inom AI och digital innovation. Ett lagförslag ligger om en europeisk "AI act" och jämförs med GDPR-lagen som också började i Europa och sedan blev global standard. Farhågor finns från industrin för att AI-lagen kommer hämma innovation pga för mycket reglering.

Exemplet E-hälsa

E-hälsa är högt prioriterat inom EU med målet att medborgarna ska ha tillgång till säkra och högkvalitativa lösningar inom e-hälsa. I och med pandemin har utvecklingen av digifysisk vård gått snabbt, men för att e-hälsa ska kunna nyttjas fullt ut krävs standardisering och uppdaterade regelverk. I maj 2022 kom förslag om European Health Data Space (EHDS) för delning av hälsodata inom unionen i syfte att möjliggöra tillgång till vård inom hela EU. Här väcks frågor runt monitorering av data, GDPR och samtyckesproblematik. Utvecklingen av framtidens e-hälsolösningar involverar ett flertal vetenskapliga discipliner.

IV Studentmedverkan

Uppsala universitets förenade studentkårer, UUFS

Samverkan och kunskapsutbyte mellan studenter i Europa är viktigt för både studenter och lärosäten. Ett starkt studentinflytande leder till en högkvalitativ utbildning förankrad i studenternas intressen, och en god samverkan leder till att studentorganisationerna får mer genomslagskraft för sina initiativ och att studenter får tillgång till den hjälp de behöver.

Studentinflytande

Studentinflytandet har länge haft en stark närvaro vid Uppsala universitet. Uppsala studentkår är Sveriges första studentkår, och bildades i Uppsala år 1849. Den har haft stor påverkan på studentinflytandet i hela landet, inte minst år 1968 när studenterna tog plats i konsistoriet. Idag samarbetar sex studentkårer vid universitetet. Dessa lyfter och förhöjer studenternas intressen inom olika områden och utbildningar. Studentkårerna tillsätter studentrepresentanter, deltar i möten med universitetets organ, och tar upp individuella fall där studenter missgynnats. Tillsammans bildade de Uppsala Universitets Förenade Studentkårer (UUFS) som idag jobbar med centrala frågor vid universitetet.

Liknande samverkansorgan som det UUFS utgör, existerar också vid andra lärosäten, i bland annat Göteborg, Lund, och Stockholm. Det finns även samarbeten som sträcker ut sig över landet: mellan studentkårer för olika ämnesområden eller gemensamma intressen. Dessa låter studentkårerna ta inspiration från varandra och lärosätena. Kunskapsutbyte gör att Sveriges studentkårer har band som sträcker sig över landet och att det finns en god gemensam kunskapsbank. På en nationell nivå så är 54 av landets studentkårer medlemmar i Sveriges Förenade Studentkårer (SFS) som arbetar aktivt med att göra studenternas röster hörda inom politiken.

Internationella studentsamarbeten

SFS arbete stannar inte bara inom Sveriges gränser, utan är också en medlemsorganisation i European Students' Union (ESU). I ESU är 40 europeiska länder representerade genom sina nationella samverkansorgan och även här sker ett brett informationsutbyte. ESU publicerar artiklar och gör undersökningar kring studenternas situation i Europa för att belysa rådande förhållanden. Sedan kriget i Ukraina bröt ut har ESU även uppmärksammat studenternas situation i landet. På ESU:s hemsida har de samlat information och resurser för ukrainska studenter om tillvaron i alla medlemsländer. Under Sveriges flik finns information om stödfunktioner, stipendier, SFS, ansökan till Scholars at Risk, samt information såsom att kollektivtrafiken i Stockholm är gratis för den som har ukrainskt pass. ESU är således en organisation som belyser samtida problem, och de jobbar för att utöka samverkan mellan studentorganisationer i Europa.

Ett problem som ESU uppmärksammat är den utsatta situationen för studenter i Belarus. Den nationella studentorganisationen Belarusian Students' Association har skrivit två rapporter sedan 2020 om situationen för studenter i Belarus som utsatts för påtryckningar, avstängningar, och i vissa fall fängelse av politiska skäl.⁴⁰ Rapporten visar hur djupt förtrycket är både för Belarus studenter och för studenter i exil som fortsatt sina studier vid andra universitet i Europa. I rapporten rekommenderas åtgärder till lagstiftande och styrande

⁴⁰ Zafrański & Myradov. (2022). *The State of Academia in Belarus 2021*.
<https://drive.google.com/file/d/1mgXpG8SN3cBe5m9CKgoj96zs5viHQdy-/view>

organ för att hjälpa studenterna som flytt landet och även förebyggande förslag som att nationella studentorganisationer bör vara med i beslutsprocessen kring stöd till studenter.⁴¹

Givet att medlemsländerna i EU samverkar alltmer inom högre utbildning, är studentinflytande viktigare än någonsin. Uppsala universitets deltagande i Enlight är ytterligare ett tecken på ett alltmer fördjupat samarbete. När det fattas beslut som rör studenterna bör det vara en självklarhet att studenterna deltar vid mötena och framtagandet av besluten.

En utökad samverkan på europeisk nivå mellan lärosäten och en ökad press på akademien och studenter från politiska aktörer sätter fokus på Europas studentorganisationer. Klemenčič lyfter i sin artikel om studentrepresentation i västra Europa från 2012 att många studentorganisationer tampas med liknande problem.⁴² I Sverige har vi idag god samverkan som tidigare beskrivits, men med de lagar och policys som tillämpas i flera länder – samt en påtaglig risk inom Europas gränser för påtryckningar på politiska grunder som i Belarus – kan behovet av samverkan inom Europa växa. Studentorganisationer har både sina respektive nationella paraplyorganisationer att vända sig till, sina lärosäten samt deras partners. För Uppsala universitets studentkårer är dessa SFS och studentorganisationerna vid Uppsalas partneruniversitet.

⁴¹ Zafranski & Myradov. (2022). *The State of Academia in Belarus 2021*.
<https://drive.google.com/file/d/1mgXpG8SN3cBe5m9CKgoj96zs5viHQdy-/view>

⁴² Manja Klemenčič (2012): Student representation in Western Europe: introduction to the special issue, *European Journal of Higher Education*, DOI:10.1080/21568235.2012.695058

V. Studentmobilitet

Joachim Ekström, Kommunikationsavdelningen & Matt Greig, Avdelningen för internationalisering

Sedan 2017 har flera olika EU-initiativ sjuväts med syfte att stärka de europeiska universitetens konkurrenskraft och förenkla studentmobilitet. Inom ramen för de europeiska universitetsallianserna stöts skapandet av konkurrenskraftiga universitetsnätverk där forskare och studenter, tillsammans med näringsliv och myndigheter, kan arbeta och utbildas för att möta framtidens utmaningar inom framför allt hållbarhet, global hälsa och social välfärd. Initiativen syftar bland annat till att göra det möjligt för studenter att utforma sin egen utbildning genom att kombinera kurser från olika lärosäten till en examen. I arbetet ingår att underlätta sömlös mobilitet och automatisk överföring av ECTS-poäng mellan lärosäten.⁴³

Inom *Erasmus Key Action 131* införs digitala verktyg och processer såsom *Erasmus Without Paper*. Detta ska underlätta och effektivisera det administrativa arbetet inom studentmobilitet. Det kan därmed även leda till fler samarbeten mellan europeiska universitet, men också öka kraven på anpassningsbarhet och flexibilitet på lokala och nationella studiesystem. Därutöver har EU-kommissionen implementerat finansiering för så kallade blandade intensiva program, där online-undervisning och digitalt grupparbete kompletteras med en kortare fysisk mobilitet. Dessa kurser förväntas kunna tillgodoräknas och kombineras med lokala kursutbud på ett sätt som inte tidigare skett med de längre mobilitetsprogrammen.

Den oroliga politiska situationen i Europa kan komma att spela en roll för studentmobiliteten, både vad gäller studentströmmar och samarbetsmöjligheter. Universitet har många internationella samarbeten med vetenskapligt starka länder i syfte att öka möjligheter för både forskare och studenter, och har påbörjat ett arbete med så kallad ansvarsfull internationalisering. Det är viktigt då politiska faktorer inte bara kommer att påverka forsknings- och innovationsarbetet, utan även studentrekrytering och studentutbyten.

Breddat deltagande

Både inom och utom Erasmus+ står breddat deltagande i fokus. Riktlinjer för inkluderande mobilitetsmarknadsföring har tagits fram och medel kommer att finnas att söka för särskilda projekt. Mobilitet kan även vara virtuell och allt fler lärosäten gör satsningar på så kallad *Collaborative Online International Learning*. Detta ligger i linje med EU:s *Digital Education Action Plan (2021–2027)* som syftar till en långsiktigt hållbar, inkluderande och tillgänglig strategi för digital utbildning.

Under pandemin har många lärosäten och studenter framgångsrikt provat olika möjligheter till virtuella utbyten. Efterfrågan på denna typ av internationella erfarenheter kommer högst sannolikt att öka.

⁴³ En kommentar är att detta möter förväntningarna från den så kallade Generation Alpha, det vill säga ungdomar födda de senaste 10-12 åren och som inom den närmaste fem-tioårsperioden står i begrepp att söka till högre utbildning. För Generation Alpha är karriärmöjligheter fortfarande en huvudsaklig drivkraft men det sociala samvetet är starkt och man söker större mening och syfte. De vill bidra till, och vara en del av, något större än en själv och hjälpa till att lösa de problem som världen står inför. Färdighetsbaserade kurser och problembaserat lärande med stor flexibilitet att välja sin egen väg står högt på önskelistan hos dessa kommande studentgrupper.

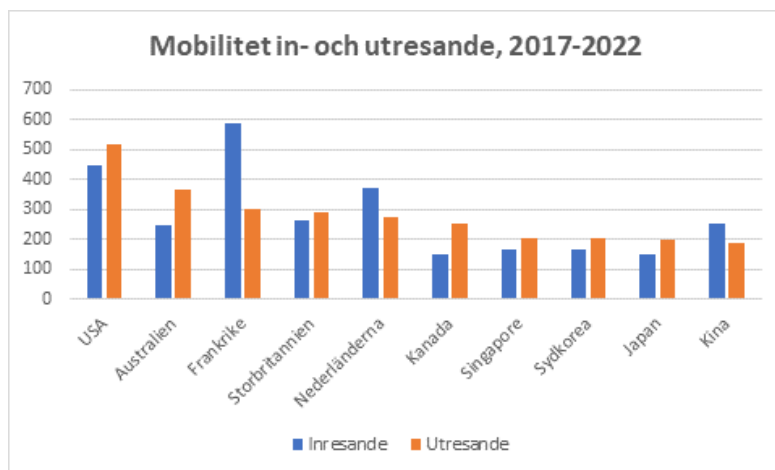
Livslångt lärande

Allt fler lärosäten, såväl i Sverige som utomlands, har ett ökat fokus på livslångt lärande och på kortare vidareutbildningar som möjliggör karriärväxlingar i takt med arbetsmarknadens efterfrågan på utbildad arbetskraft. Harvard University talar idag om ett *80 year curriculum* medan Utrecht University gör en stor satsning på att möta behoven från arbetsgivare och yrkesverksamma som önskar vara attraktiva och relevanta på arbetsmarknaden.

Intresset för digital distansutbildning har ökat kraftigt de senaste åren och kan förväntas öka än mer, inte minst inom målgruppen yrkesverksamma. Coursera, LinkedIn och andra privata aktörer är starka på denna marknad och europeiska lärosäten kan behöva göra stora satsningar för att möta de särskilda behov som finns inom denna målgrupp. Det gäller både utbildningsutbud och utbildningsformer. *Micro-credentials*, det vill säga poänggivande korta utbildningar, är ett koncept som nu vidareutvecklas inom europeisk högre utbildning, och som redan är en del av Enlights utbud av möjligheter. Konceptet är fortfarande under utveckling, men det är en trend som kuggar in i satsningen på ett livslångt lärande och som kommer att kräva ett aktivt arbete från Uppsala universitet under de kommande åren.

Internationell studentrekrytering

Uppsala universitet konkurrerar med andra europeiska lärosäten om de bästa studenterna i världen. Konkurrenssituationen har förändrats under de senaste åren och förväntas fortsätta att förändras under kommande år. Figur 7 visar studentmobilitet till/från Uppsala universitet 2017–2022.

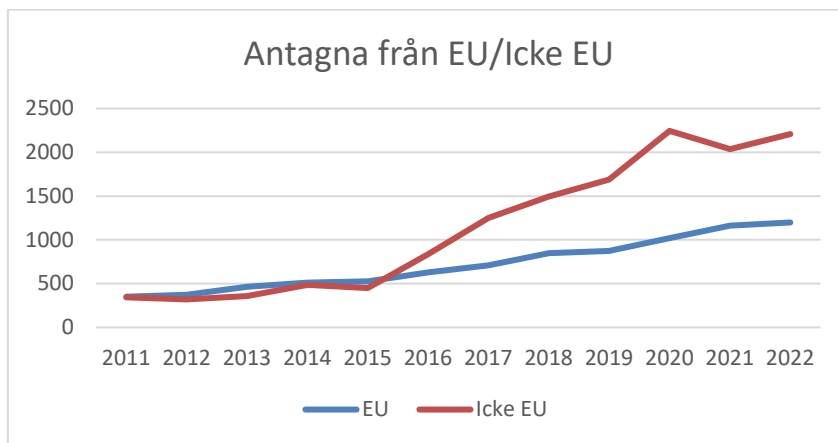

Figur 7. Studentmobilitet till och från Uppsala universitet mellan åren 2017–2022

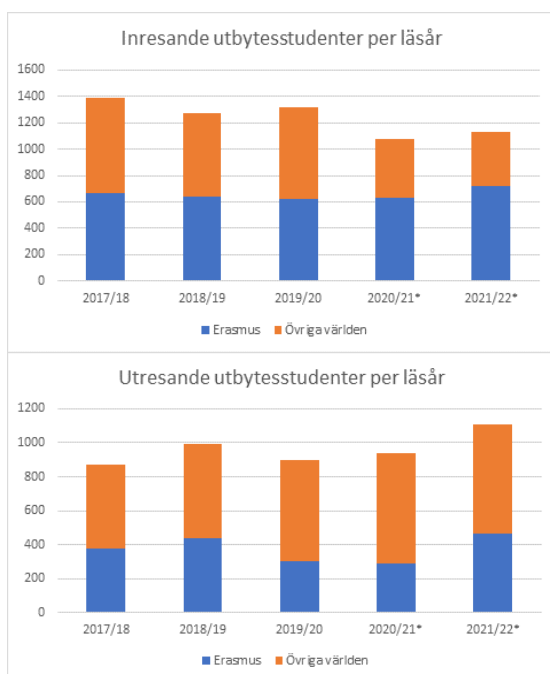
Efter Brexit har universitet i Storbritannien rekryterat stora mängder betalande studenter från Asien, framför allt Kina. Mer än 140 000 studenter från Kina är nu inskrivna på grund- eller forskarutbildningskurser, vilket är en fördubbling från för fem år sedan. De kinesiska studenterna står för en tredjedel av de internationella studenterna utanför EU på alla brittiska universitet, samt cirka 2,5 miljarder pund av de 7 miljarder pund i studieavgifter från betalstudenter varje år. Inkomsterna från de kinesiska studenterna motsvarar cirka 6 procent av de brittiska universitetens totala inkomst.⁴⁴

⁴⁴ Economist, 12 mars 2022

Ungern, Polen, de baltiska staterna och andra länder i östra och sydöstra Europa arbetar allt mer aktivt med internationell studentrekrytering. Utbudet av bra utbildningar på engelska tillgängliga till en lägre kostnad har ökat och förväntas öka allt mer i dessa länder, vilket gör det intressant för studenter från Afrika, Sydamerika och andra, ekonomiskt svagare, regioner. Uppsala universitet, och andra västeuropeiska lärosäten, behöver hitta vägar för att konkurrera om de bästa studenterna från alla världsdelar för att inte riskera endimensionella klassrum där majoriteten av studenterna har liknande bakgrund. Figur 8 visar trender gällande antagna från EU/icke-EU, och figur 9 in- och utresande inom Erasmus-programmet.

Figur 8. Antagna studenter till Uppsala universitet från EU, respektive icke-EU åren 2011–2022

Figur 9. In- och utresande utbytesstudenter till Uppsala universitet